

CONFERÈNCIA 'REUS, PARÍS, LONDRES..., I XANGAI, I NOVA YORK, I TÒQUIO, I FRANKFURT...'

Reus, 22 d'octubre de 2009

Moltes gràcies. Molt bona nit a tothom.

Els dissabtes al matí m'agrada –si l'agenda m'ho permet, que no és fàcil– acompanyar els meus fills, el meu fill i les meves filles, al futbol. Aprofito per veure'ls jugar. I hi ha dies que entre que els portes i comença el partit et queda una estona. I, llavors, en funció del camp, aprofites per passejar. I sovint em deixo portar per les cames, per la curiositat, sense marcar cap ruta predeterminada i sense buscar res més que redescobrir espais, reconèixer indrets de la infantesa o de l'adolescència, o de records acumulats amb el pas dels anys. I també és francament apassionant observar com ha crescut, Reus; com s'ha anat transformant, la ciutat. És un exercici interessantíssim. I és que Reus ha canviat tant, però tant!

Us confessaré una altra cosa. L'altre dia, just abans de començar a escriure aquesta conferència, vaig passejar per Reus. Senzillament. Vaig caminar dues hores per la ciutat, pel Reus de tota la vida, el que jo entenc per Reus de tota la vida, i pel Reus més nou, bàsicament en un exercici que el que pretenia era respirar la ciutat, sentir-ne el batec, prendre-li una mica el pols.

Vaig baixar fins a l'antiga estació del carrilet. Ja fa una colla d'anys que una vella locomotora i un parc infantil han substituït l'antiga estació que enllaçava Reus amb la mar i la platja. Va ser inevitable pensar en aquells temps que baixàvem a Salou amb el carrilet, que l'aigua de la mar era neta, que la platja era un espai on relaxar-se, on no hi havia gaires turistes. Tot plegat, ara mateix, semblaria ciència ficció, i no fa tants anys, que això passava. Vaig continuar caminant i em vaig perdre pels carrers de la part més baixa. Em va cridar l'atenció –o potser no me la va cridar tant, ara que hi penso– la quantitat d'idiomes que vaig sentir. Tan aviat senties parlar en català com en castellà, amb varietat d'accents, o en àrab, romanès... Em fixava en la gent i em fixava en el que feia la gent. Em fixava com

parlaven i com vestien. En el fons, segurament deu ser una manera de descobrir el Reus del segle XXI.

Sense voler-ne treure cap conclusió científica –Déu me'n guard!–, vaig voler fer l'exercici de retrocedir en el temps i fer una regressió des del Reus actual i contemporani fins al Reus del segle XVIII, aquella capital potent, emprenedora, rica i cosmopolita que va arribar a esdevenir la segona ciutat de Catalunya.

I mentre tirava enrere pensava: “Què ens ha passat en aquests tres-cents anys? Què ens ha passat en aquests tres segles?” Han passat moltes generacions; ha vingut molta gent de fora; hem passat moments durs, difícils, econòmicament, políticament, socialment, també culturalment, i al llarg dels darrers tres-cents anys Reus ha marcat caràcter, Reus ha deixat empremta, i ho ha fet malgrat que de vegades a algú li fa una certa vergonya reconèixer-ho.

Com ja s'ha dit, i com sabeu, em dedico a la política ja fa una colla d'anys. Jo crec que vaig començar a fer política a l'institut, quan anava a l'Institut Gaudí. Crec que va ser llavors, que vaig començar a fer política.

El primer acte polític a Reus, també s'ha esmentat, el vaig fer quan tenia dinou anys. Com no podia ser d'una altra manera, el vaig fer al Centre de Lectura. I recordo que, com ara, va ser caminant per Reus que se'm va acudir l'argument del meu discurs. En aquella ocasió vaig agafar un captaire com a fil conductor. Era un home que dormia als bancs de pedra de la plaça de Catalunya i que amb el seu cas personal evidenciava les mancances d'una societat que encara estava contaminada per les restes de la dictadura. L'acte era per presentar els Nacionalistes d'Esquerra a Reus, un moviment nacionalista, patriòtic. I, és clar, quan semblava que s'havia de fer un discurs, doncs això, patriòtic, jo vaig intentar donar una explicació social de per què volíem, i encara volem, ser un país lliure. Tenia clar que una Catalunya independent representava una Catalunya millor, més pròspera, més social, més cohesionada, amb plenes capacitats per decidir el que consideres millor per al teu país i amb més benestar. Parlem del final dels setanta, i la idea, que era clara, llavors, avui la recupero, però justament per aplicar-la en clau local.

Quan passejava per Reus la dècada dels setanta recordo que m'impressionava la grisor, la pobresa, una certa tristor. Avui, quan passejo per Reus, m'impressiona la diversitat, la diversitat d'aquest nou Reus que va creixent sense que encara puguem determinar com serà d'aquí a uns anys. En tot cas, a hores d'ara domina la sensació d'una ciutat futura plena de contradiccions, plena d'oportunitats, plena d'incògnites, de molts dubtes, i segurament també de pors.

Potser ha arribat, doncs, el moment d'explicar-vos el perquè d'aquesta conferència, i sobretot el perquè d'aquest títol tan llarg. M'han dit que no era mediàtic, però m'és igual. Jo volia expressar alguna cosa, amb el títol, i per això el vaig posar.

Aprofito, evidentment, l'avinentsa per agrair al Círcol la possibilitat de compartir una estona de reflexions, i a totes les autoritats presents, la seva assistència, i també a tots vosaltres.

Us he de reconèixer, amb el cor a la mà, que em ve molt de gust parlar de Reus i de com aquests nous aires de canvi que bufen poden afectar la ciutat. I volia fer-ho des d'una certa distància. Visc a Reus i, a més, intento viure la ciutat. Amb tot, és obvi que no ho puc fer amb la intensitat de quan era regidor o de quan formava part de la societat civil reusenca d'una manera més intensa i més activa. Però sí que ho vull fer, i ho puc fer, penso, amb el compromís d'un ciutadà que vol el millor per a la ciutat que l'ha vist néixer, que l'acull cada dia del món i que li ha donat tantes i tantes coses.

Dit això, voldria afegir que el seguit de reflexions que abocaré sobre Reus són fetes des de la distància i sense cap altre ànim que el de provocar reflexió compartida, o debat ciutadà; com vulgueu. I un avís: no busqueu el titular fàcil, que no hi serà, ni tampoc anuncis estranys, ni espereu la crítica a cap adversari polític, ni a cap política de les que es fan o es desfan avui a Reus, i fins i tot a Tarragona. Cada vegada em cansa més, aquesta mena de política. Busqueu, en les meves paraules, l'anàlisi, la reflexió, fins i tot la proposta. De segur que seria fàcil provocar alguna polèmica, gratuïta o no, a causa d'alguns dels molts temes pendents que hi ha en qualsevol ciutat, i evidentment en aquesta, especialment. Però, com deia aquell, això no toca; ara mateix, això no toca. I us confesso una altra cosa: tampoc és el meu estil. Al contrari, més que mai reivindico la

necessitat que siguem capaços, tots, de fer aportacions en positiu, de fer política d'una altra manera, apostant per la reflexió, el debat serè, constructiu, crític tal com calgui, compartint idees i compartint coneixement, que és el futur.

És en aquest context que necessito expressar el que avui vull compartir amb tots vosaltres, i és en aquesta línia que sí que us penso parlar de política; evidentment, de política.

El gran problema de la política avui no és tant el fet de tenir dubtes o no, sinó saber-los resoldre. El quid de la qüestió és que hem de ser capaços d'actuar, d'assumir riscos, i fins i tot d'equivocar-nos. El segle XXI demana celeritat, demana decisió, demana activitat, demana intensitat, demana immediatesa, malgrat tots els dubtes que puguem tenir i malgrat tots els dubtes que se'ns puguin presentar. I això, ho repeteixo, costa molt de trobar en la política que es fa avui.

Anem a pams. Us deueu preguntar el perquè del títol d'aquesta conferència i què pretenc dir amb tot això de Reus, París, Londres, Xangai, Nova York, Tòquio, Frankfurt... Doncs una resposta podria ser perquè ens cal trobar el que va representar l'aiguardent per al Reus del segle XVIII i esbrinar quina similitud tindria el segle XXI. Quin és l'aiguardent del segle XXI?

El món ha canviat molt, i molt de pressa, i continua canviant. Les societats han evolucionat d'una manera extraordinària, i les mateixes ciutats tenen un rol diferent del que tenien no fa tants anys.

Anem una mica enrere. Recordem el Reus d'aquella època. "Reus, París i Londres" és una frase feta. De segur que es tracta de la frase més coneguda i a la vegada més tòpica que hi ha sobre Reus. La frase evoca l'auge, la potència i el lideratge econòmic, industrial i mercantil, de Reus en el passat, i fa referència als tres mercats europeus on el segle XVIII s'establien el preus de l'aiguardent. El mite que envolta la dita del "Reus, París i Londres" és avui viu encara. I és que el XVIII va ser per a Reus un segle de progrés, i encara avui representa, segurament, el millor moment econòmic pel qual ha passat la ciutat.

La transformació va ser meteòrica. Al començament del XVIII Reus amb prou feines creixia més enllà del tomb de raval, tenia unes nou-centes famílies

registrades, era el municipi més gran del Camp i era la sisena ciutat de Catalunya. En canvi, el 1787 ja s'havia convertit en la segona ciutat de Catalunya i tenia més de catorze mil habitants.

D'altra banda, l'extraordinària activitat industrial, mercadera i exportadora de Reus va provocar que molts estrangers s'instal·lessin a la ciutat, i fins i tot, i el detall és important, que alguns estats hi posessin representació consular. A Reus en aquells moments hi havia vicecòsols de França, d'Anglaterra, d'Holanda, de Dinamarca, de Gènova, de la Toscana o de Nàpols –Itàlia encara no existia–, entre d'altres.

Cap al final del segle, i a causa de les guerres –com sempre a causa de les guerres–, tot aquest nou món es va col·lapsar. Tot i això, Reus continua essent la segona ciutat de Catalunya al llarg del segle XIX i fins al començament del segle XX, i l'estructura urbana va evolucionant, més o menys, fins a la meitat del segle XX. Evoluciona poc, durant tot aquest període.

Què ens ensenya, el Reus d'aquella època? Quina és la lliçó més pràctica per extreure'n? Em quedo amb tres conclusions, amb tres conceptes: la internacionalització, a partir de productes propis i potents en aquella època, una voluntat d'internacionalització de la ciutat, i això dels consolats n'és un exemple curiós, però absolutament significatiu; la capacitat de treball i d'emprenedoria, és a dir, d'iniciativa, d'arriscar, i la influència territorial –el port de Salou i al mateix temps la comarca, que era com un apèndix de la ciutat.

La qüestió és que ara ens trobem al Reus del segle XXI, però també amb l'oportunitat que representa ser en una cruïlla de camins. És un moment de canvis i de crisis, i és un moment d'oportunitats, i per tant cal triar cap on volem anar. Això no passa sempre; no sempre tenim l'oportunitat de triar. De vegades la història et porta; de vegades pots tu portar la història. De fet, al llarg del temps no ha passat tantes vegades, això. Per tant, la responsabilitat dels reusencs d'avui és doble: triar i fer-ho adequadament. I he dit la responsabilitat de tots, no solament de les institucions. He dit de tots. El fàcil és demanar a les institucions que triïn. Jo no vull. Jo vull que les institucions triïn, però vull que els ciutadans, la societat civil, tinguin el seu paper. I aquest és un concepte fonamental: els ciutadans han de voler tenir un paper.

Abans d'entrar a parlar del present i el futur, deixeu-me fer una repassada, també, als darrers anys, els anys que els qui som avui aquí recordem perfectament, perquè encara formen part del nostre imaginari col·lectiu.

I fer-ho obliga a anar al Reus del franquisme, un Reus provincià, gris, trist, pobre. El franquisme va fer molt de mal, molt de mal. Molt més del que ens puguem imaginar. En primer lloc, perquè és feixisme, i el feixisme és degradant, anul·la la personalitat de persones, de pobles i de nacions, elimina la llibertat, la creació, esborra la cultura, menysprea l'art... I això, més enllà de les conseqüències que va tenir per a la societat de l'època, va provocar seqüeles profundes que arriben fins avui.

Per exemple, la provincialització de tot. I quan dic "de tot" també em refereixo a les mentalitats, que és el més greu. Per desgràcia, la Transició i l'inici de la recuperació de l'autogovern només van servir per consolidar en l'imaginari col·lectiu aquell "Cataluña tiene cuatro provincias, que son: Barcelona, Tarragona, Lérida y Gerona". Hem perdut uns anys preciosos, en tot aquest procés, anys que han consolidat una idea errònia, carrinclona i caduca de com s'ha d'ordenar el territori, de com s'ha de pensar un país. La gran majoria de batalles de campanar que hem tingut aquí, i que no han servit per a res, han vingut justament d'aquest procés i de la manca de reacció.

En conseqüència, el Reus de la Transició va ser un annex agònic del franquisme. Això sí, amb una societat, en aquest cas, molt més viva, dinàmica, que reclamava posar colors a una ciutat que només tenia el blanc i el negre, o com a molt el gris, com a colors predominants.

Arriben els ajuntaments democràtics, i amb ells la feina de reconstruir la ciutat i, sobretot, de plantejar un futur. No criticaré ni qüestionaré la feina d'aquells ajuntaments, entre altres coses perquè lluitaven contra corrent, contra tot i amb la caixa buida. Amb aquest panorama, havien d'endreçar, havien de donar serveis, havien de dissenyar el Reus del present i del futur més immediat. Amb tot, sovint el present pesava massa i esdevenia com una llosa insuportable. Per això, no em cansaré mai de retre homenatge a tots aquells homes i dones, que van fer autèntics sacrificis per la seva ciutat, tots ells bojament enamorats de la ciutat. Ho recorden?

Davant d'aquesta situació, el paper que es veuen abocats a tenir els ajuntaments és cada cop més de planificació ordenada de la ciutat, del seu creixement, d'atenció a les persones, especialment en els temes vinculats a la formació, el treball o els serveis socials. Però el gran pes, la gran inversió dels ajuntaments democràtics, i no podia ser d'una altra manera, va ser la pedra: el carrer, la plaça, l'urbanisme. I aquest procés, evidentment, encara dura, avui. I així ha de ser.

No m'estendré gens en aquest àmbit. Al cap i a la fi, hi he participat activament i me'n sento en molts aspectes coresponsable. Ara bé, permetin-me que faci una breu descripció del present, un present que és marcat per la crisi i, al mateix temps, per una nova ciutat i una nova societat que neix.

Ens trobem en un context de crisis de caràcter global, però també de crisis pròpies del país: la crisi financera; la crisi econòmica; sobretot, la crisi de valors, que jo crec que és la mare de totes les crisis, al final; les crisis de models productius; les crisis laborals... I totes aquestes crisis tenen la seva traducció concreta al territori.

Al Baix Camp, en aquests moments, hi ha 13.175 persones registrades a l'atur. A Reus, 8.417. L'atur de Reus avui és pràcticament el que tenia tota la comarca fa un any. A més, d'aquestes 8.000 i escaig persones que hi ha aturades a Reus, 1.500 tenen quaranta-cinc anys o més i 1.883 fa més d'un any que són a l'atur. I això marca, això determina, com serà el Reus del futur.

Les petites empreses, els autònoms, no tenen ni la força sindical ni el protagonisme mediàtic, però ho passen igual o pitjor que les grans empreses, entre altres coses perquè sovint formen part d'una xarxa productiva estructurada sobre sectors que no solament tenen mal present, sinó que tampoc entreveuen cap bona perspectiva de futur. Això sí, no són Seats. Però les conseqüències, a la pràctica, segurament són pitjors.

Sovint faig esment, parlant de globalització i de futur, que anem constituint una xarxa de xarxes, que d'una manera o altra estem connectats i que, per tant, cal pensar amb visió de conjunt i amb sentit col·lectiu. La crisi ho posa sobre la taula i ens fa veure que els problemes d'uns acaben generant conseqüències en tots. I

compte: no ho dic solament en negatiu; també ho dic en positiu. I crec que això és el més important.

Les respostes a la crisi, les passes endavant que puguem fer en àmbits concrets, acabaran essent positives per al conjunt del territori. Per tant, ens cal visió a mitjà i llarg termini. Parèntesis: cosa difícil en la política d'avui.

Les crisis exigeixen canvis de rumb, analitzar el que no funciona, el que ja no funciona, perquè ja no funcionarà mai més, el que és caduc, i intentar intuir el que ens demanarà el futur immediat.

Catalunya ha de fer aquest exercici. Però Reus també. I no és el mateix. No podem esperar que els vents globals canviïn. I, sobretot, el que no podem esperar, en cap cas, és que l'Estat espanyol resolgui els nostres dèficits. Podem esperar, amb molta sort, que no ens els agreugi; amb molta sort. I sóc escèptic respecte a aquesta afirmació que acabo de fer.

Els catalans, i els reusencs també, hem demostrat sovint que tenim capacitat per tirar endavant, que tenim aquesta tradició emprenedora, una tradició que col·lectivament hem de poder i hem de saber recuperar, i sobretot aquesta tradició de poble treballador, que hem de demostrar.

Som també una nació culturalment inquieta, que ha sabut anticipar-se en més d'una ocasió als canvis que hi havia en el món, que ha sabut llegir els nous escenaris i detectar aquests sectors productius emergents.

Una altra realitat, a què he fet referència, és l'assentament d'una nova fornada migratòria. Quatre dades, només; però absolutament significatives.

El dia 1 de gener de 2009, al Baix Camp hi havia 37.595 ciutadans de nacionalitat estrangera, o sigui el 19,7 per cent de la població. L'any 2000 eren 4.429, el 3 per cent de la població. En nou anys, del 3 per cent al 20 per cent. Reus ja no és la segona ciutat de Catalunya, però ara s'ha convertit en la tercera ciutat catalana en població marroquina i romanesa, 8.195 i 3.619 respectivament, i en la sisena en població colombiana.

Aquesta és la situació real, la del dia a dia. I aquí hi ha molta feina a fer. Com sempre. Però amb una diferència: vivim moments d'incertesa en molts aspectes,

vivim moments de crisi, i per tant d'oportunitats, i hem de saber, a conseqüència d'això, redefinir el paper del present i el del futur. I, per tant, hem de ser capaços de decidir i de veure com integrem la immigració en aquesta societat. És un procés d'anys, segur, i no s'hi val a badar. Molta gent que ha vingut ho ha fet en condicions d'extrema pobresa i de desesperació, i aquesta gent ha desplaçat els que ja eren pobres i vivien aquí. La cohesió d'aquesta societat, un dels grans tresors que tenim, només s'assolirà i només perviurà si aconseguim benestar per a tothom. I al benestar, i això també ha de quedar absolutament clar, només s'hi pot accedir si als drets que tot ciutadà i tota ciutadana té hi responem amb deures. Aquesta és la fórmula, i d'aquí n'han de sortir polítiques concretes.

El Reus del futur ens pot agradar més o menys, però el Reus del futur és aquest. I, per tant, no hem de fer cap problema d'una realitat. En tot cas, hem de saber transformar la realitat perquè no esdevingui un problema.

Per mi, el desafiament d'integrar la immigració és un dels grans reptes que ha de saber afrontar la nostra societat, i ho hem de fer, sobretot, des de plantejaments de maduresa.

Quines receptes hi ha per al futur? No hi ha fórmules miraculoses. Es fan moltes coses, des de l'Ajuntament: el projecte del Tecnoparc o la revisió del Pla general d'ordenació urbana són per si mateixos receptes de futur, i receptes molt importants.

Es fan moltes coses, també, des de la mateixa societat civil, i entenguem aquí la societat civil com un concepte ampli. No en vull parlar explícitament; abans he dit que no venia per parlar d'això, justament. Això ja es fa, i està bé. Em vull referir a les coses que han de donar un valor afegit al que fem com a ciutat, a la manera com ens promocionem i com ens projectem, a les coses que ens acabaran diferenciant dels altres i que, per tant, ens poden fer emergir.

Algunes claus. El talent. Reus sempre ha tingut talent. Hi ha hagut matèria grisa, en aquesta ciutat; molta. I en diversos àmbits. El nombre de fills il·lustres per metre quadrat és important, i les nostres aportacions als camps més diversos han estat més que notables: en arquitectura, art, comunicació, política, educació,

economia, ciències, història, esport, etcètera. Aquests són alguns dels camps en què reusencs i reusenques diversos han excel·lit.

Hi ha una explicació possible, d'això? Difícil. Però deixeu-me fer una comparació. Per què els premis Nobel de les branques més científiques són majoritàriament jueus? En cap cas, ningú no gosaria afirmar que els jueus són més llestos que la resta del món. Seria una bajanada autèntica, dir-ho. El que sí que podem buscar és segurament millor formació, més disciplina, més rigor i més mètode, i també, segurament, un cert sentiment de pertinença col·lectiva que els permet projectar encara més la seva brillantor en formar part d'un ens més global. Potser parlem d'un "lobby"? Possiblement.

Reus sempre ha tingut una societat inquieta i ha donat autèntics genis en els camps més diversos. I, per què? Sincerament, no crec que tot es redueixi al mestrat, tot i que diuen que el vent no ens deixa indiferents.

Doncs aquest talent seria bo que el poguéssim aprofitar per al bé comú. Seria bo, fins i tot, que el poguéssim organitzar. Si tenim tants reusencs que destaquen en el món, per què no en fem una marca? Per què no cerquem més compromís? Per què no posem la seva saviesa al servei de la causa, i la causa no és altra que el Reus del segle XXI? I, al mateix temps, per què no organitzem el talent?

Ara queda tot a l'atzar, i amb tot continuem amb gent influent en els àmbits més diversos. Doncs, per què no intentem crear aquesta consciència de compartir saviesa amb la comunitat, i sobretot de servei i compromís amb la comunitat que t'ha vist néixer? És evident que això vol dir inversió a llarg termini, i en el llarg termini la política no s'hi troba còmoda, però és absolutament, penso jo, indispensable per al futur. Això vol dir treballar pel futur.

Deixeu-me parlar d'universitat. Ja he dit abans que no volia parlar del passat ni criticar ningú. Faré una excepció. En aquests moments precisos de la conferència, faré una excepció.

Personalment, Ernest Benach opina que hi ha dues decisions del nostre passat més recent que no van ser encertades i que no ens han ajudat en absolut amb vista al nostre futur, el futur de Reus i del Camp de Tarragona, i fins i tot penso que no han ajudat Tarragona ciutat. Quines són, aquestes dues decisions? El

tren d'alta velocitat, l'estació de Perafort, i el campus universitari, el campus universitari que no es va fer a la Boella.

Això és remenar el passat. No treu cap a res. D'acord, cert. Però aquestes decisions estratègiques han condicionat de manera extraordinària el futur d'aquesta zona, i sobretot han impedit un model de creixement i de planificació que hauria estat infinitament més avantatjós per a tots plegats.

Una concepció provinciana i provincialista d'aquest bocí de Catalunya ens ha deixat això, una mena de segona àrea metropolitana que té poques expectatives. El més greu de tot això, sabeu què és? Que es va instal·lar un discurs en aquesta zona que el que s'havia de combatre era el centralisme barceloní. I això va ser poc intel·ligent. Primer, perquè mai no podrem combatre amb les mateixes armes el suposat centralisme barceloní, però, segon, perquè no som en l'època dels grans combats. S'ha acabat, això. Vivim en l'època de les grans aliances, de les grans complicitats. És més poderós qui té més capacitat de relacionar-se, de trobar complicitats; no qui té més força. Jo no sé si hem fet tard, aquí, però és un repte dels que encara tenim amb vista al futur.

Parlant de combats i batalles. Aquest mateix discurs serveix per a les eternes batalles, més o menys soterrades, entre Reus i Tarragona. Només, només, des del respecte mutu, des del reconeixement d'aquesta capacitat d'actuació que tenim tots plegats, sense condicions, des del tracte d'igual a igual, només des d'aquests paràmetres, es podrà construir el futur. I el futur només és possible si som capaços d'entendre'ns, i al mateix temps només és possible si no deixem de ser qui som. Els de Reus, doncs, com diu tan bé el Xavier Amorós, de Reus, de Reus, dues vegades, i els de Tarragona, doncs de Tarragona, amb totes les virtuts i capacitats que tenen, que són moltes.

La Universitat Rovira i Virgili és un dels tresors més grans d'aquest territori. Les facultats instal·lades a Reus han funcionat, i funcionen, penso, més que raonablement bé. Però la universitat necessita encara més i pot donar també més. La indispensable relació universitat-empresa hauria de ser un dels elements centrals del creixement d'aquest tros de país. I, per tant, cal que la universitat creixi encara més, cal que guanyi en qualitat i que ho faci a partir dels fons públics, i tant!, però també fruit del seu maridatge amb el món empresarial.

Aquí també s'han fet passos significatius i importants, i curiosament moltes vegades inspirats des d'aquesta ciutat. Però se n'han de fer més. Aquest hauria de ser un dels objectius més importants en els propers anys. El talent s'ha de conrear, i no hi ha millor lloc on fer-ho que la universitat.

Internacionalització, una altra de les claus. Algú, en un determinat moment, volent fer una gracieta, va dir que el nacionalisme es cura viatjant. Jo, que més que nacionalista sóc independentista, puc dir que m'he fet més independentista gràcies a viatjar, gràcies a conèixer món, gràcies a veure quines possibilitats podríem tenir com a nació; vaja!, com a estat. Doncs el mateix, exactament igual, a escala local.

El títol d'aquesta conferència volia provocar precisament una àmplia reflexió al voltant de la internacionalització com a fenomen indispensable per créixer, per ser algú en el món. Ens hem globalitzat. De fet, Reus es va globalitzar el segle XVIII, tres-cents anys abans que passés. Caldria treure'n conclusions, d'aquell procés.

Si us heu fixat en el títol de la conferència parlava del "Reus, París i Londres", el tòpic. Però també parlava de Xangai, Nova York, Tòquio i Frankfurt, i també hauria pogut parlar de San Francisco, de Lió, de Manchester, de Milà... Llevat de Tòquio, capital del Japó, la resta no són capitals d'estat.

I què pretenc dir amb tot això? Doncs que als Estats Units són més importants a hores d'ara Nova York, Chicago o Los Angeles que no Washington. Matiso: són més importants en determinades coses i en determinades qüestions aquestes ciutats que no pas la capital. O, a Itàlia, què preferim: Milà o Roma? Home!, depèn. I Torí, Bolonya o Roma? Doncs depèn de per a què. I a Alemanya no cal parlar de la potència de Frankfurt, de Munic o de Stuttgart en comparació amb Berlín. On són les grans marques automobilístiques alemanyes, Audi, BMW, Volkswagen, Mercedes, Opel...? A Berlín no n'hi ha cap.

Ja sé que parlo d'àmbits estatals i de grans ciutats; ja sé que no és exactament igual. Però s'hi assembla. S'hi assembla, què voleu que us digui. S'hi assembla, i, per tant, la capitalitat, com a concepte, és un títol, i un títol important, un títol que tampoc serveix per a tot, per cert. I si no mireu el recent fracàs de Madrid en

el tema dels jocs olímpics. La capitalitat s'exerceix, i quan l'exerceixes ningú no et pot discutir res.

Més enllà del títol calen raons, arguments, i sobretot fets que t'avalin. Aleshores, la pregunta és evident, òbvia i necessària. En què excel·leix Reus avui? En què és capital? En què és referent i pot ser-ho més? No al Camp de Tarragona, no, a tot Catalunya. I la resposta a aquestes preguntes és la que ens ha de donar les pistes de per on ha d'anar el futur.

Segurament, aquí podríem esmentar algunes qüestions: el mateix comerç, la cultura, etcètera. Com he dit abans, m'interessa molt, tot això, però no us vull parlar d'això, us vull fer propostes noves, justament. Això també, que quedi clar. També, i sobretot. Però hi ha més coses.

La internacionalització és un factor que no s'improvisa d'un dia per l'altre i que requereix molts i molts àmbits d'actuació i molts i molts esforços. El món empresarial d'aquesta ciutat jo crec que n'és conscient, d'això. La Cambra de Comerç ha fet molts passos en aquesta direcció, històricament. Però encara s'han de fer més coses. I apunto tres conceptes essencials: idiomes, formació i agenda.

I deixeu-me posar un exemple del que vull dir. Vosaltres deveu recordar una campanya que va fer l'Ajuntament de Reus en el seu moment, que era "Cap nen sense saber nedar", en la qual els alumnes de totes les escoles de Reus, primer les públiques i després totes, durant un curs escolar feien un curs de natació. Fins i tot, això ho va arribar a patrocinar en un determinat moment una important caixa del país. Quin sentit tenia que els nens de Reus sabessin nedar? Era una obligació de l'Ajuntament fer-los aprendre a nedar? No. Quin sentit tenia? Molt. Tenia el sentit d'educar-los en l'esport, de fer un esport que segurament és dels més saludables i a més que sabessin nedar per una qüestió de seguretat, perquè això es feia a l'edat adequada, eren petits. I l'Ajuntament per què feia aquest esforç? Doncs feia aquest esforç perquè creia en un determinat concepte de futur. Molt bé.

Avui hauríem de plantejar-nos no que no hi hagués cap nen sense saber nedar, sinó cap nen sense saber perfectament l'anglès. I cap nen, si pot ser, sense

saber una altra llengua, sigui el francès, sigui el xinès o sigui l'àrab. I em deureu dir: "Això és feina de la Generalitat." Sí, ja ho sé. Però la Generalitat ho farà, això? Jo crec que ho anirà fent, però és que és ara, que s'ha de fer la inversió. No demano que l'Ajuntament faci més classes d'anglès; no dic això. Plantejo un concepte com a ciutat.

No ens ha de fer por avançar-nos en el temps, i, per tant, fer apostes arriscades en les qüestions que calgui, i per mi aquesta n'és una. I de la mateixa manera que us parlo d'idiomes, que us parlo de formació i que us parlo d'agenda, d'exemples d'aquests en podríem posar en tots els àmbits que d'alguna manera afectarien les institucions, però també la societat, l'activa societat civil reusenca.

En la internacionalització també hi té un paper rellevant l'aeroport. Recordeu que aquest va ser un dels cavalls de batalla de l'Estatut que no va anar bé i que és un dels temes oberts en el front de negociació Espanya-Catalunya, o Catalunya-Espanya, digueu-ne com vulgueu, un front difícil i en què no s'hi val a badar. Aconseguir crear un sistema aeroportuari català en què hi hagi tots els aeroports del país és una prioritat de màxim ordre, i per arribar-hi ens cal actuar amb molta intel·ligència.

Sobre això, un dels principals experts en globalització i organització d'administracions i empreses, Kenichi Ohmae, que és aquest senyor que veuen aquí, afirma que per a una regió estat, és a dir, per a un territori que té una mida raonable –set, vuit, deu, milions de persones–, és determinant disposar d'un aeroport global, i per tant d'un sistema aeroportuari, de bones infraestructures de transport amb la resta del món i a més d'un ensenyament superior de qualitat, i sobretot d'una actitud d'obertura mental envers el món global. I això aquí podria ser-hi.

L'aeroport és una carta fonamental per a aquest territori i per a aquesta ciutat. I tinc claríssim que aquí ens hem de donar la mà de nou les institucions, les administracions públiques, i el teixit econòmic del territori. D'una aliança forta i sòlida en sortirà un model més eficient. No en tinc cap dubte. També us dic que les coses no són de color de rosa, perquè en aquests moments en el tema aeroportuari, com en tantes altres coses, el Govern de l'Estat, manin els uns o manin els altres –ho repeteixo, manin els uns o manin els altres–, sempre tendeix

al mateix: al model radial. Madrid és el centre, i la resta compta poc. I aquesta és la trista realitat. Mai no s'han plantejat, i és una cosa molt poc intel·ligent per part seva, la xarxa com una alternativa a res. Mai. A Alemanya els principals aeroports no són a Berlín. Són els de Frankfurt i Munic. I tenen un plantejament amb què dominen el món. Espanya és incapaç de plantejar-se això.

En tot cas, l'aeroport, que és fonamental per a Catalunya, perquè en el sistema d'aeroports catalans Reus hi pot tenir un paper fonamental, és un dels reptes que tenim en aquests moments. Aquesta serà una batalla molt dura, una batalla que ha de lliurar el Govern de Catalunya, evidentment, però que ens afecta, i molt més del que no ens pensem, i ens afecta en el futur més immediat.

Tenim més potencial. Comptem, a més de l'aeroport, amb un port de referència, com és el de Tarragona, la universitat i l'impuls a la formació dels darrers anys. Per tant, podem esdevenir un veritable referent de Catalunya, d'una Catalunya en xarxa, amb una situació potent en el que és la gran xarxa global.

Això, com sempre, exigeix un pas tan senzill com difícil, que és que anem junts. Hauríem de demostrar sentit territorial, sentit de país, sentit d'estat. Diuen: "Aquests tenen sentit d'estat." Doncs això, justament això, però en el nostre territori; que compartíssim aquesta concepció del territori com a espai d'interès comú per sobre de lluites de partits o per sobre de lluites entre poblacions. Hi insisteixo: no és temps de competir, és temps de sumar forces per superar el principal obstacle, que és l'Estat i la concepció que té de capitalitzar les grans infraestructures. I sobretot es tracta de creure en un projecte i en les nostres pròpies forces.

Permeteu-me que us parli ara de la referència territorial. Una altra de les característiques que va ser útil per al Reus del segle XVIII va ser la seva implicació amb la comarca, a tots els nivells, tant pel que fa a la gent que venia a viure a Reus com als productes i les matèries primeres que venien per a la transformació. D'aleshores ve una ascendència de Reus amb relació al seu territori, que va més enllà del que són els límits estrictes del Baix Camp, una ascendència que amb el pas del temps ha sofert variacions, crisis, i també ha provocat recels. I fem autocrítica, i jo el primer: de vegades no hem estat a

l'alçada. Hem tingut el títol de capital de la comarca, però l'hem estimada prou, la comarca? Deixo aquí la pregunta. Faig autocrítica, i jo el primer, hi insisteixo.

Abans feia referència al mal que el franquisme ens ha fet en tota aquesta qüestió de la territorialitat, de la definició dels espais i els àmbits d'influència, i avui paguem encara les conseqüències d'aquesta maleïda provincialització, que ha comportat provincianització. I aquí no s'hi val a donar la culpa als polítics, només. No s'hi val. Aquí els culpables són molts.

S'ha creat un discurs en què es donaven per descomptades tot un seguit de coses que han fet mal a un concepte avançat del que hauria pogut ser aquest territori, el que hauria pogut ser el Camp. De vegades crec que hem caigut en la trampa dels qui volien la confrontació, perquè aquesta confrontació beneficiava aquest concepte anacrònic. Greu error.

Jo recordo una intervenció al Parlament, ja fa uns quants anys, en què una diputada socialista va dir: "Les comarques de Tarragona això i allò." Jo vaig sortir i vaig dir: "Les comarques de Tarragona, les comarques de Reus, les comarques de Tortosa..." Em van mirar com una cosa rara. I em vaig dir: "Per què em miren d'aquesta manera? Que els fa vergonya dir 'la província de Tarragona'? Que és aquest, el seu problema?" Perquè al final era això. Vostè em parla de la província de Tarragona. Digui-ho!, digui-ho!, que no passa res. L'han consolidada, l'han consolidada. Aquest, és el drama.

És cert, que hem avançat en el tema de la divisió territorial, i que avancem. I potser, a més, penso que abans d'acabar la legislatura haurem fet algun pas més dels molts que s'haurien d'haver fet, ja. Però aquí hi ha un problema cert de mentalitat, de xip, un problema que hem de saber resoldre, i en tot cas aprofitar l'oportunitat que ens dóna aquesta situació.

Abans parlava del món i us parlava de ciutats que són referents, que exerceixen de capital sense ser-ho, que lideren, que tiren endavant. Doncs ser capital en ple segle XXI vol dir precisament això: tenir moltes capacitats, tenir bones aliances, ser conegut, ser referent; vol dir estar preparat per al futur, tenir projecte, i projecte compartit, projecte de ciutat, però també emmarcat en un projecte més ampli, en un projecte de país; vol dir implicar la ciutadania en aquest projecte,

que se'l faci seu, que se'l senti seu, que se'l faci seu i que se'l senti seu. I avui a la ciutadania li costa molt qualsevol projecte polític, li costa per definició.

Si lideres ho has de fer amb totes les conseqüències. Jo crec, sincerament, que Reus té capacitat de lideratge; que la té innata, a més. Però també la té per la seva gent, per la seva situació geoestratègica. I a més la seguirà tenint si és capaç de compartir un projecte, com ha fet en els grans moments de la seva història.

Les fronteres territorials existeixen d'aquella manera, i segurament s'han de respectar mentre hi són. Més que respectar, les fronteres s'han de saber aprofitar. Però avui us puc assegurar que les principals fronteres són les mentals, les que construïm o enderroquem nosaltres mateixos. I ho fem amb la mateixa facilitat. Avui, parlar de fronteres és una qüestió de mentalitat. Per tant, davant dels qui pensen que això de les fronteres encara té futur i radicalitzen el seu discurs volent marcar territori per damunt de tot, hem de plantejar quin és el futur. Hi ha, davant d'això, qui és capaç d'aixecar-se pel damunt de les fronteres, qui és capaç de descobrir l'horitzó, qui és capaç de liderar el món, el seu món i el món de tots. Els temps que vivim ens reclamen un punt afegit d'ambició, de valentia i d'imaginació.

Deixeu-me parlar del medi ambient. Encara em queda una mica, però vaig escurçant. Ara em deureu dir: "Què ens vendrà, aquest, amb el tema del medi ambient? Que s'ha tornat ecologista? Que ens vol convèncer de les bondats de no sé quantes coses?" No, no. Us vull dir, precisament, que aquest serà un tema referent el segle XXI, i no tant per les reivindicacions que puguin fer o deixin de fer determinats grups, no tant per si el debat sobre l'energia va cap un cantó o cap un altre. Tot això es resoldrà. El medi ambient formarà part de la marca de ciutat.

Mireu, un exemple. Jo recordo que a l'hospital, concretament, durant una època es va insistir molt en el concepte de les ISO, en els certificats de qualitat que hi havia d'haver, perquè la qualitat era garantia de futur. Les empreses avui mateix fan això. El mateix Parlament hem optat a certificats ISO tant en gestió econòmica com en medi ambient. És des d'aquest punt de vista, que el medi

ambient s'ha d'incorporar com una de les necessitats i com un dels valors més grans a l'hora d'actuar en tots els àmbits.

Fins ara l'estat del benestar el definien la salut, l'educació i els serveis socials que s'han universalitzat. El medi ambient també el definirà. I, per tant, la qualitat de vida anirà en funció de l'aposta que es faci pel medi ambient. Doncs bé, les ciutats que sàpiguen apostar per això, amb el que representa de futur, seran les que aniran primer. Hi ha exemples a tot el món que això passa. I seran les ciutats capdavanteres, líders.

Aquí en tenim un bon precedent, que és la gestió de l'aigua que s'ha fet a Reus. És un bon precedent que a més s'ha exportat. Això, és el que vull dir. I això s'ha de poder ampliar a altres àmbits. No n'hi ha prou que l'ajuntament o la societat corresponent faci una bona gestió de l'aigua. És absolutament imprescindible que els ciutadans també es posin aquest xip i que per tant facin d'aquesta qüestió una bandera de ciutat. Això és el que acaba donant oportunitats a la ciutat, això és el que acaba definint quina és una ciutat de qualitat que lidera, que per tant és capital.

Lligat a això: medi ambient de qualitat, democràcia d'alta qualitat. I, com es pot aconseguir una democràcia d'alta qualitat? La pregunta no és fàcil de respondre. Fins i tot, diria que és agosarada. I possiblement necessitaria una conferència sencera. Però no patiu, que no us la faré.

La revolució de les tecnologies de la informació i la comunicació transforma totes les esferes de l'activitat humana. Les tecnologies de la informació i la comunicació canvien, canvien radicalment, les maneres de relacionar-se, d'informar, d'informar-se, de comunicar, de gestionar els recursos, de gestionar el temps, d'organitzar, d'actuar. Això canvia el món.

Podríem dir que la profusió de noves eines porta noves possibilitats, deriva en noves maneres de fer i acaba configurant noves realitats. Per tant, en aquest context podríem dir que una nova realitat política, que encara és incipient, ha fet fortuna; un concepte, que és el de la política 2.0.

No se sap ben bé què és, la política 2.0. Però podríem aventurar-nos a dir que és la política que es vehicula per mitjà de les anomenades "xarxes socials" de les

noves tecnologies de la informació i la comunicació. És un escenari nou per a la participació política que permet no solament agrupar-se i organitzar-se a distància, sinó també interactuar, generar un capital polític col·lectiu. Per tant, és una eina de democràcia en estat pur, i no la podem desaproveitar de cap manera.

Per cert, a Reus havíem tingut una regidoria de la informació i la comunicació, que encara hi deu ser, però jo crec que ens falta espavilar-nos, en aquest àmbit. No estem a l'alçada pel que fa a la web 2.0, i no és un problema de l'Ajuntament, això. L'Ajuntament hi ha de fer la seva funció, però és un problema de la comunitat. Per tant, hem de ser conscients també que aquest és un terreny en què es juga en el futur i en què hem de poder treure molt bona nota.

Acabo parlant del projecte de ciutat. He dit abans que la ciutat ja té grans projectes en marxa. Ja ha fet una planificació estratègica i a més ara començarà un procés de revisió i, per tant, de nova planificació. És evident que els partits polítics tenen els seus projectes, amb els quals es presenten a les eleccions municipals i que plantegen un model de ciutat, un futur per a la ciutat. I tot això està bé, està molt bé, i a més, segurament, amb això n'hi deu haver prou.

Però també crec, i ho crec molt sincerament, que el moment de la història que vivim ens obliga a fer un pas més. Si no el fem, no passarà res. Al contrari, tindrem potencialitat i tindrem moltes possibilitats. Però, i si el fem? Fins on podem arribar?

Segurament, fer-lo obliga a trencar barreres que són més pròpies del segle passat que no de l'època que vivim, i, segurament, fer-lo obliga a arriscar, obliga a ser agosarats, obliga a no ser conformistes, obliga a ser creatius i obliga, sobretot, a una cosa que és molt difícil en la política d'avui. No a Reus, a tot el país. Obliga a pactar. Pactes polítics, pactes socials, pactes econòmics, pactes culturals.

I també us haig de dir una altra cosa. A Reus, de pactar, en sabem. No hi ha una tradició que diguis: "Home, a aquests els costa molt pactar." No, no. A Reus hi ha hagut determinats moments que hem hagut de fer grans pactes. Recordo que, justament, l'hospital va ser un d'aquests grans pactes. I hi ha hagut altres casos en què s'han produït, aquests pactes.

Per tant, si volem ser una ciutat líder, és evident que hem d'arriscar, i arriscar en totes aquestes qüestions.

He repetit sovint, i no em cansaré de fer-ho, que ara és un moment de prendre decisions, perquè justament el context de crisi afavoreix prendre decisions. A Catalunya, a la mateixa societat, a la política, passaran coses, segur. I, per tant, passaran coses perquè actuem.

És evident també, i hi faig una referència molt ràpida, que el sistema de finançament dels ajuntaments no és tolerable ni és sostenible, tal com està. I aquest torna a ser un altre dels grans problemes que tenim. Fixeu-vos que abans parlava de l'aeroport com un dels grans reptes que no depèn de nosaltres. Doncs ara parlo del sistema de finançament dels ajuntaments. El del país l'hem solucionat, més o menys. Ni molt menys hauria de ser el definitiu, però podem començar a respirar. Els ajuntaments, o comencen a tenir recursos o patiran, i aquest també és un altre gran problema que hem de plantejar i que ens condiciona tot això que us explico.

Bé, si tot això es pot resoldre, on s'ha de fer, la inversió? Jo crec que aquí cal un canvi en la mentalitat i en el funcionament de la societat reusenca, i quan dic "la societat reusenca" dic tota la societat; l'Administració, òbviament, però també la societat civil, la universitat, l'empresa... On hem de fer les inversions de futur? És evident que aquí hi ha una part de la inversió que s'ha de fer en l'àmbit urbanístic. No ho discuteix ningú. És indispensable per al creixement, i per al creixement econòmic, segur, i és indispensable també per a una bona harmonia social de la ciutat, no ho oblidem. Però Reus continuarà creixent, i, encara que fins ara els pressupostos d'inversions preveïen tot això que us he dit, i insisteixo que ho han de continuar preveient de manera prioritària, hem de ser conscients que hem de començar a invertir en altres elements que no són els clàssics, els que fins ara hem destacat tots.

Els en poso un exemple. En una escola, on s'ha d'invertir? En l'edifici o en la formació dels mestres, o en els ordinadors que ha de tenir la canalla, o en el material didàctic, o en la visita aquella indispensable al museu, o...? S'ha d'invertir a tot arreu. Si no hi ha edifici, no hi ha escola. I com més modern és l'edifici millor, i com més avantatges té millor. Però si no posem ordinadors a

l'escola, l'escola no tindrà futur. I si no invertim també en tot un seguit d'elements que ajuden a la formació dels mestres, per exemple, l'escola no tindrà futur. El que us dic és això: hem d'invertir en l'edifici, de manera important, fonamental, però hem d'invertir també en altres coses. I no ens ha de fer por, sobretot no ens ha de fer por.

He donat pistes: internacionalització, medi ambient, política 2.0, noves tecnologies, millora de la democràcia... Tot això són elements de qualitat que ens poden fer guanyar.

Acabo amb les conclusions, perquè, com que m'he allargat una mica més del compte, sí que voldria recordar algunes coses. A base de píndoles, estrictament.

Primera píndola. No al localisme. En tot cas, sí a l'admiració per un mateix si el que fa ho fa bé, i sobretot pel que ha de fer. Per tant, hem de posar fi d'una vegada a aquest localisme carrincló. El reusenquisme del segle XXI, que és una expressió que no ens ha de fer cap vergonya, ha de ser diferent.

Distingir entre continent i contingut. Les inversions són molt importants, hi insisteixo, però ho són en tots els àmbits.

Esforz a l'hora d'invertir en urbanisme, perquè ens dóna molts paràmetres: paràmetres socials, culturals, econòmics... Però també inversió en cultura, inversió en comunicació, inversió en medi ambient, inversió en formació... Aquesta serà una norma del segle XXI. Qui la faci més aviat, se'n sortirà millor.

Ser referents a Catalunya, com a mínim. Ser referents a Catalunya, com a mínim. No hi ha fronteres, més enllà de les que ens puguem crear nosaltres mateixos mentalment.

Creació de talent, organització del talent, identificar el talent i posar-lo al servei de la causa.

De què volem ser capital? Volem ser capital d'un territori o volem ser capital de moltes coses més?

L'aeroport, fonamental. Té un paper central en tot això que us intento explicar.

Excel·lència en formació, amb una atenció especial als idiomes. I, per tant, internacionalització. I quan parlo de formació i internacionalització no dic

aprendre anglès, que això ja ho dono per descomptat. Dic formació en la internacionalització, en la relació amb altres països.

Finalment, jo m'he trobat amb gent de Reus per tot el món. I quan et trobes amb algú de Reus i dius que ets de Reus et brillen els ulls i et poses a parlar de Reus amb passió. Es crea com una mena d'energia, una cosa que és difícil d'explicar, però segur que us hi heu trobat tots. Aprofitem aquesta energia, sapiguem conrear-la, sapiguem crear ànima de poble. Aquest sentiment de Reus, aquest orgull de ser de Reus, porta una ànima, que és l'ànima d'aquest poble. I aquesta ànima, el segle XXI, pot ser excel·lent. Per tant, no ens ha de fer cap vergonya ni cap por.

Il·lusió. Hem d'explicar les coses, hem de transmetre il·lusió als ciutadans d'aquest poble i hem d'il·lusionar-nos tots plegats, perquè el futur realment pot ser apassionant.

Deixeu-me que acabi aquesta conferència recordant el títol d'un poema d'un altre dels genis que ha donat Reus, que és el Gabriel Ferrater. És el títol d'un poema, però vindria a ser el resum amb dues paraules de tot el que us he intentat explicar amb tanta estona. Per mi, és la recepta de futur d'aquesta ciutat. El poema es diu "Gosa poder".

Moltes gràcies.